

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Aquilino Ebroicensi episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

cernebantur, acciperet consolationem, vehementer rogabat martyrem. Ille autem suadebat, vt magis eam viam sequeretur, quæ ducit ad salutem. Tandem autem, data pace, abiit ille cum puero ad suam habitationem: & vterque discessit ab illius oculis.

Illam autem statim experrecta, & ad se reuersa, quantam ob martyris & filij aduentum affecuta esset animi tranquillitatem ac letitiam, narravit ijs, qui aderant. Omnium autem animos inuasit admiratio ob admirabile, & quæ opinionem superabat, narrationem. Deinde cum filij sui desiderabile illud corpusculum beata illa splendide vnxisset, & composuisset, id commendat martyri, tota nocte cum consanguineis, & ijs, qui ad eam attinebant, faciens gratiarum actionem. Deinde etiam cum mysticum curasset peragendum sacrificium, in quo eam oportebat initiari, ad lautam inuitat cœnam eos, qui factorum hymnorum fuerant cum ea participes. Deinde cum sic mundum valere iussisset, & in thesauros, qui non possunt eripi, in pauperum, inquam, ventres, omnes suas contulisset diuitias, & se tenui induisset tunica, sepulcro ministrabat martyris: & sic ieiunijs vacans & orationibus, internum tantum purgabat hominem, vt singulis Dominicis ei martyr appareret cum filio in eodem, in quo prius, amictu, eius dolorem consolantes. Septimo autem anno suæ in melius vitæ mutationis, cum plena esset diebus spiritus, in pace pacis quidem Deo spiritum, corpus autem commendat filio, vt quos vna habebat domus, eos etiam vnus cõderet locus, & ne ipse quidem amborum puluis distingueretur. Cum quibus det quoque nobis Deus esse partis eorum, qui seruantur, & videre regionem viuentium: Quoniam ipsum decet omnis gloria, & adoratio in secula seculorum, Amen.

Cap. 14.
Dolor matronæ mutatur in gaudium.

Mira eius conuersio & pietas.

Felix obitus eius.

VITA SANCTI AQVILINI EPISCOPI EBROICENSIS, SCRIPTA AD AVDOENVM. EST HISTORIA GRAVIS, SED CODICES MS. NOMEN AVTHORIS NON HABENT. STYLUM

F. Laur. Surius passim nonnihil correxit.

PRAEFATIO AVTHORIS.

IN corpore nostræ congregationis honesto valde & vtili membro domino Audoëno, inter cæteros penè vltimus frater. N. quicquid cælo dignum mens sana in Domino arbitratur. Si quis in ouium grege positus, lanam à capris petat, is sanè aut ignorat quid habeat, aut alteri eius inopiam nescienti illam proderet conatur. Ità tua dilectio, dum me ad opus inuitat, quod virium mearum excedit facultatem, aut nescit ipsa, in quanta doctissimorum hominum frequentia verteretur, aut imperitiam meam mihi ob oculos statuere vult. Porro autem non ignoras, non esse speciosam laudem Dei in ore peccatoris, & eum qui soluit & docet vnum ex mandatis, in præsentem cælorum regno minimum vocari, in futuro autem nullum prorsus locum habiturum. Cuius enim vita despicitur, quid restat, nisi vt & prædicatio hinc contemnatur, & præuaricatrix conuersatio illic puniatur, vbi non arbor ex folijs, sed è fructu æstimabitur? Indè igitur mihi animus quippiam scriptitandi desit & deficit, etiamsi videatur non abesse facultas, quod dum bona aliorum prædicare volo, me ipsum accuso, vtpotè in quo nihil prædicandæ virtutis reperiam. Indè etiam ignavia quædam subrepat, qua libet filere potius, quàm aliquid dicere, vnde ego prior pudore afficiar, qui alijs viam ostendere nitor: ego ipse in foueam cadam, qui alijs lucernam præfero: ego maneam in tenebris, nihilque eius claritatis in me habens, ferar per præcipitia, dum alijs ducem exhibere me volo. Benè enim dicere, & viuere non benè, quid aliud est, quàm suo se ense iugulare? Longè ergò præstabilius mihi est intrà silentium me tenere, & in meo tuguriolo priuatam celare paupertatem, quàm oris aperto ostio alienas prædicare diuitias, & propriam inopiam detegere, dum ingenij tenuitas ipso sermone proditur, & vitæ ratio qualicunque linguæ prædicatione discussa, à sua sententia discrepare sentitur. Sed fortasè dices omninò obtemperandum mihi esse, nec quicquam prodesse hanc verecundiam, ex qua taciturnitatis inertia proficiscatur: cum præster à seipso quempiam iudicari, & sua ipsius voce obiurgatum, torporis somnum discutere, quàm sub silentij

Eccl. 13.
Matth. 5.

Docere & fecius viuere est tuo se ense iugulare.

umbra stertendo, nec de virtutibus alienis dicere, nec de proprijs obtinendis meditari. Fit enim plerunquè, vt cum ille, qui laude dignus non est, laude & prædicatione effert, quod ipse non habet, sese contra se erigat, pudeatque diutius supinum iacere in illis, in quibus hætenus iacuerit, incipiatque dare operam, vt idoneus laudator & encomiastes fiat, suisque dictis & adhortationibus primus ipse obtemperet. Forstian etiam illud addes, seruum, qui talentum Domini sui in terram abscondat, non immeritò eum censendum esse, qui ingenium literarum studijs & cognitioni semel applicatum, qua, si veller, posset ad caelestia sustolli, discussisque paleis, grana amplecti, & eadem piæ operationis studio molere, terrenis occupationibus, curis & commodis immergat. Vndè etiam me excusare non possum, qui cum scripturis diuinis vacare deberem, crebrò alijs operibus occupo tempus mihi commodatum, potius quàm lectionibus sanctis. Quod quidem tum ex ea, quam diximus, ignauia proficiscitur, vt qualibet potius non alta inquirendo progredi libeat, quàm amplius onerari scientia veritatis: tum ex infirmitate carnis, quæ me perpetuò affligens, cogit eiusmodi amplecti opera, vt vtunquè ægritudinis molestiam ferendo viuam, & ocium animæ inimicum euitem. Quin & illud forsan adiungere vobis, ineptam verecundiæ speciem videri, si homo inops aliena domo vt erubescat, donè possit habere propriam: atque ità non posse absurdum censerì à sapientibus, si tantisper ego immeror alienis prædicandis virtutibus, donè proprias adipiscar: quemadmodum pueri solent tandiù maternis pedibus prouehi, quousquè suis possint consistere. Ad extremum, si sic necesse sit, obedientiæ fraternæ titulum oppones, eaque omnes excusationum mearum sepies vias, nec vllum relinques, per quod elabi liceat, foramen. Quod quidem si facturus es, quid mihi conferre possit ad obiecta respondere? Tuis igitur precibus obsecundans, opus aggrediar, faciamque quod beatus Legislator noster etiam de grauibus & impossibilibus imperijs siue iussis præscribit, ingrediaturque pelagus conscribendæ vitæ sancti Aquilini. Tu interim id impetra precibus tuis, vt possim attingere litus, ad quod tendo, adiutus meritorum eius suffragijs, de quo acturi sumus.

VITA.

19. Octobr.
Cap. 1.

Sanctorum
exempla quid
conferant.

Exod. 13.

Nota de fe-
rijs martyru
& confello-
rum.

TIAMNVM omnipotens Deus antiqua declarans miracula, non cessat multis tum corporalibus, tum spiritalibus signis & documentis testatum efficere, quàm immensa erga nos sit bonitas sua. Vt enim animorum nostrorum pellat fastidium, varia nobis proposuit virtutum pharmaca, vt ex tam multiuarijs speciebus aliquam tollat, qui malè habet, & suæ infirmitati accommodum inde remedium adhibeat: vt vel hoc, vel illo virtutis exemplo instanmetur, quisquis ab Aquilonis frigida regione ad sancti spiritus Austrum se transferre cõcupiscit. Hinc adeò in huius vitæ nocte tot nobis spiritalia oriuntur sidera, quot præclara sanctorum gesta nobis proponuntur diuersis illorum solennibus ferijs, toto anno opportunè distinctis, vt alia recedente, ità alia succedat, quemadmodum stellæ fixæ & inerrantes, diuinitus instituta oriendi & occidendi vicissitudine, aliæ alias consequuntur. Legimus columnam ignis & nubis antecessisse, cum populus Israëliticus mare transiturus, ab Aegypto proficisceretur, & primum phase felici initio dedicaret. quod quidem si recta nobiscum via reputemus, etiam nunc fieri videmus. Quid enim aliud est, modò sanctorum martyrum, modò beatorum confessorum pia celebrare natalitia, nisi sequi columnam ignis & nubis, ad transmittendum huius seculi pelagus, tanquam alterum quoddam rubrum mare: vt & ab illis accendamus, quorum sanguine iter nostrum rutilare videmus: & ab istis irrigemur, quorum doctrinis huius mundi æstum nobis temperare debemus? Et nè nos consecuturos desperemus, quod illos iam adeptos legimus, non solum triumphos virginum audimus, sed etiam promuntur nobis viduarum & coniugatorum palmæ: neq; id ex antiquis duntaxat sed etiam modernis temporibus, vt nè villo torpore deprimi nos sinamus, qui tot remedijs erigimur.

En

En beatissimus confessor Domini, & Ebroicensis vrbs Episcopus Aquilinus, nobis imitandus exhibetur, qui de coniugij extremitate sublatus, & ad pontificiæ celsitudinis gradum sublimatus, primùm ex Aegypto carnalis copulæ in desertum vidualis pudicitia, ac deindè per Iordanem Episcopalis gratia, in æternæ promissionis terram ingressus est. Cui ipsum suum vocabulum quoddam videtur perhibere testimonium, quòd solem iustitiæ immota animi acie contemplatus, eius amore pennas mutauit, & instar aquilæ instauratus, nouitatem vitæ in sanctitate & iustitia & veritate suscepit. Nam quasi carnis quadam vetustate incuruus incedere videbatur, cum adhuc carnali coniugio deditus esset. Sed pennas in superiora se transferendo mutauit, quando amore coniugis, æternitatis permutauit amore: & filijs carnis filios spirituales anteponens, ex se defecit, vt in Deo proficeret.

Fuit ille Baiocensi ciuitate ortus, parentum nobilitate clarus, sed morum dignitate illustrior, antiqua insignia nouis virtutum ornamentis obscurans. Cumque sacris literis institutus, & summo studio enutritus esset, pluuiamque suo tempore effundendam ceu nubes matutina collegisset, transmissis adolescentiæ spatijs, ad iuuentutem pertigit: in qua pueritiæ marcescentibus floribus, humanæ probitatis & virtutum solent prodire fructus, & ad maturitatem fegetes propinquare. Quæritur ei vxor, nobilitati eius congrua: inuenitur, ducitur, nuptiali celebritate coniungitur: proles terrena primùm gignitur, vt postmodùm cælestis procreetur. Sentitur carnalis amor, vt eo propudiat, spiritualis feruentius sentitur: quemadmodùm pueri cibo solido gustato, vbera respuunt. Enimuerò & proximi dilectio, quæ præcedit, diuini amoris, qui præcellit dignitate, licet ordine sequatur, nutrix esse solet. Si tamen dilectio est dicenda, quæ carnaliter exhibetur. Altiori enim intellectu, nec seipsum, nec proximum tanquam seipsum diligit, qui Deum diligere, seque in Deo amare nescit. At tamen iuxta quendam modum, discit vnusquisque in proximo, quid debeat Deo: & sicut seruus maior natu, domini adhuc paruuli pædagogus efficitur: ita fraternus amor, creatoris nutrit amorem. Aquilinus igitur post vnus sponsæ copulam, multarum animarum strenuam curam quandoque suscepturus, & Christi vices impleturus, discit in coniuge, quam fidem, præsul olim effectus, Ecclesiæ sibi coniungendæ præstare debeat.

Interea accitus à Clodoueo Rege, qui ea tempestate rerum potiebatur, cum cæteris vrbiū præfectis aduersum barbaros, qui in extremis regni Francorum sinibus ceperant efferatis animis insolecere, proficiscitur, & antequàm spiritale contra spiritales nequitas bellum suscipiat, hostium visibilibus pugnis & victorijs exercetur. Exacto indè triennio & mensibus sex, omnibus facta est domum redeundi potestas. Eius autem pia coniunx dum abesset ille, non cessauit à precibus, in tantum sollicita pro reditu eius, vt etiam votum Domino nuncuparit pro illo, quod tamen quodam modò videretur esse contra illum: putà si Dominus saluum & incolumem illum reduceret, se toto anno cum illo continenter victuram, de eius consensu vsque adè nihil hæsitans, (quippè quæ eius pudicitiam satis compertam haberet) vt etiam sine illo promittere non dubitaret, quod non nisi illo consentiente exequi posset. Vbi ergo optatum eius reditum cognouit, non potuit continere sese, quin ei obuiam procederet, & animi sui gaudium anteuerteret. Assumpta igitur familia & cōmeatu, qui tantæ rei congrueret, vsque adè accelerauit iter, vt Carnotum veniens, marito prior adfuerit, eumque in alienæ ciuitatis hospicio, perindè atquè in sua domo exceperit. Ibi tum se mutuis stringentes amplexibus, pariter admirabantur, Aquilinus coniugis pudicitiam & amoris integritatem, coniunx Aquilini sinceritatem. Amor enim castus & pudicitia compulerant coniugem, vt reditum eius præueniens, prius eum videre festinaret, quàm domum reuersus esset: cum soleant infideles & impudicæ scemina redeuntium maritorum reformidare potius & horrere, quàm appetere, conspectum. Deniquè solenni illo congratulandi peracto officio, & colloquendi expleto vel temperato desiderio, corpora reficiuntur. Deindè familia, noctis inuitante silentio, abit cubitum, felices coniuges remanent in secreto cubiculo, vbi erant arcana explicanda consilia, quæ absente Aquilino pudica vxor eius non sine sancti spiritus gratia conceperat.

Cernens autem illa oblatam sibi familiaris colloquij opportunitatem: Amantissime coniunx, inquit, quæso te, nè me arguas temeritatis, nè grauiter feras quod feci, si cognoueris me id fecisse zelo amoris tui. Timens enim, nè te semper carerem, si ac-

Cap. 2.
S. Aquilinus
ex marito
fit Epi. co-
pus.

Cap. 3.
Patria eius.

Ducit vxor-
tem, nobi-
lis nobilè.

Cap. 4.
A Clodo-
ueo Rege
cū alijs mi-
titur ad bar-
baros pro-
figandos.

Voti con-
iugis eius.

Eccè quàm
fuerit castus
amor in co-
iugibus istis

Cap. 5.
Vxor ei in-
dicat, quid
promiserit.

si accideret tibi quod nollem, málui Deo promittere, quòd anno vno à te præsentè abstinerem, tuque interim coniugij oblectamenta suspēderes, quàm te è medio sublato, perpetua viduitate afflicta discerem vel inuita, quod spontè non didicissem. Qua in re si quid videor egisse inconsultè, tua me charitas compulit, vt de te mihi pollicerer id, quod pollicita sum: nec eò me impulit propria temeritas, sed de tuo consensu nihil ambigens, tametsi eum ignorabam, illud voui, quod de mea mihi voluntate constabat. His auditis, Aquilinus quidnā ageret, aut quo pacto vicem redderet mulieri de sui mariti salute tam benè merenti? Non ille arguendam existimabat, quam se ipso fideiorem sibi experiebatur, idque pro sua incolumitate promississe sentiebat, quod ipse optarat, tametsi non promiserat. Gratas igitur agit omnipotenti Deo, qui talem ipsi dedisset coniugem, quæ castitatem, quam ipse animi studio iam complexus esset, licet id verbis nondum exposuisset, voluntaria deuotione offerret, cum sibi vix promittere ausus esset, eam etiam rogatā id facturam fuisse. Miratur ergò Dei famulus suū in fœmina pectus: miratur se ab vxore præuentum, non potuisse primas sibi vindicare in ipsa virtute, qui prior esset conditione virili, & prior etiam esse putaretur desiderio castitatis, nisi posterior inuentus esset conceptæ voluntatis significatione & enunciatione. Tu, inquit, charissima, me dicendo anteuertisti, quem desiderando anteuertere non potuisti. Hoc enim est, quod equidē iam pridem peroptaui, sed celauit interim, tempus opportunum sustinens, quo tuum mihi assensum conciliarem. Itā nimirum terram pectoris tui, quam ego colere volebam, diuinitus cultam & complutam video, multumq; lætor, & summo cultori gratias ago. Vnum tantum adijcere volo, quod à te sentio prætermisum, & tamē puto necessarium, Tu annuam promisisti continentiam, ego opto & polliceor perpetuam, vt pariter non annuam, sed sempiternam possimus coronam adipisci. Confido autē eum, qui omni habenti, nempe bonam voluntatem, etiam facultatem dandam pollicetur, nobis affectum pudicitæ perseverantem præbiturum: vt addatur gratia gratiæ, sicut additur promissio promissioni. Hæc cum ille dixit, coniunx gratissimo animo assensit. O beatam copulam, in qua carnalis affectio abiit in spiritalem æmulationem, & terrena cõiunctio in cæleste commercium: vt qui hætenus fuissent in carne vna, deinceps vna essent anima, & socij corruptionis, fierent æternitatis consortes. Diuiduntur ergò corpora, corda sociantur: iugum contagionis excutitur, suscipitur iugum sanctitatis. Nox illa in diem conuersa, spiritualibus consultationibus transacta est, carniq; renunciatum, & spiritui facta professio atque mancipatio: felixque copula dissoluta, & felicior inita est.

Vide ppositū continentia in matrimonio.

Perpetuam S. Aquilin⁹ pmitit continentiam.

Idem facit ei⁹ cõiunx.

Cap. 6.

Elargiuntur sua pauperibus.

Luc. 11.

Ieiunij & vigilijs se macerant. Magna eorum hospitalitas.

Insequenti die suscepto itinere domum reuertuntur, ingens omnium lætitia existit, & tanto viro, postliminè redeunti, debita præstatur gratulatio. Manent Aquilinus & coniunx sub vno tecto, animis coniuncti, carnali consortio separati. Impendunt sua post se, & vt perfectum sit castitatis sacrificium, elargiuntur res suas pauperibus, vt transeat in holocaustum. Magna fuit prior charitas, sed maior posterior, quæ priorem superauit, & vt mors corpus occidit, itā carnalia desideria in animis eorum extinxit & interemit. siquidem consentaneum id erat, vt plùs se spiritu diligerent, quàm carne dilexissent, qui illo flagrabant igne, quem Dominus misit in terram, & voluit vehementer accendi. Indè ad eò factum est, vt nemo hanc in eis perciperet dexteræ excelsi mutationem, cunctis vidētibus formam pristinae conuersationis, & argumenta consuetæ societatis ex vnus tecti habitatione colligentibus. Sicque thesaurus ille soli Deo notus, furibus manebat occultus. Videres tamen sub habitu vetusto opus nouum, & sub seculari tegumento signa euentissima gratiæ specialis. Enimuerò par illud innoxia consuetudinis & conuictus certatim feruebat studio pietatis, itā vt non immeritò admirari posses, quomodò sic illi repentè mutati essent, vt qui vultus eorum contempleretur, ipsos agnosceret: qui facta inspiceret, alios existimaret. Denique ad eò illi corpora sua ieiunij & vigilijs exarabant, animas elemosynis recreabant, vt ipsis quoque monachis & crucis habitum gerentibus nihil eos cedere putares. Itā enim hospitibus ministrare, & in eis Christo cum omni humilitate seruire conspiceres, vt domum illam potius xenodochium diceres, quàm aliud quippiam: atque interim tamen in laico habitu degere eos pariter, acsi etiamnum carnali inter se consuetudine vterentur. Ecquis verò vel meliores cœnobitas quæret, si castitatis eum secretum non lateret? Sed hic erat modius, sub quo ardentis lucernæ delitescabant, putà vestes seculares, quibus utebantur, & humanas à se laudes

laudes repellabant. Verumenimvero qui eos diutius latere noluit, occasionem obtulit, qua amator latibuli Aquilinus super candelabrum poneretur, sicque videretur ab omnibus, cunctisque spectandus & imitandus proponeretur.

Beato nanque Aeterno, Ebroicensis vrbis Episcopo, ex hac luce ad aeternam translationem, ut re ipsa esset, quod verbo haecenus dicebatur: totius Cleri & populi animi diuinitus inflamantur, ut Aquilinus ille occultus Dei seruus, qui se abscondens, proximis negabat exemplar pietatis, ei substituitur. Non ibi vna vox, aut vnus partis personae acclamatio, sed diuersarum vocum generalis electio adeo inter se pulchre confertur & conspirauit, ut nulli esset ambiguum, quod vulgus peteret, id & inspirari & imperari diuinitus. Nec quaesitum est ab electo, quid ipsi videretur: quandoquidem qui latere didicerat, Christoque contentus esse decreuerat, apparere vti que nolle, si quis eius consensum requireret. Sed rapitur ab omnibus & trahitur, quasi non suus deinceps futurus, sed communiter omnium. Primoque fit clericus: inde gradatim promotus, ad Episcopale cacumen euehitur, ut totius Ebroicensis Ecclesiae domum gubernet, & curam pastorem ei impendat, qui suae domui tam praclare praesuerat, ut manens in seculo, etiam in ipso matrimonio iam mortuus esset mundo, & viueret Christo: qui vxori coniunctus spiritu, carne distinctus, assueuisset spirituales procreare filios, & e vetustis vrbibus nouum vinum depromere: id est, sub vetustatis velamine nouum pietatis exhibere gustum.

Cumque ordinatus, & tanti sacerdotij Apostolica benedictione consecratus esset, quod ei difficile non erat, vxorem mutauit, eamque quam iussus erat, sibi despondit, qui cum illa sine illa viuere didicerat, quam etiam retinendo reliquerat. Extitit vero in plebe mira exultatio, tamque iucunda eius aduentantis exceptio, cunctis ei obuiam procedentibus, & eius laudes consonis vocibus celebrantibus: ut nulli dubium foret ignem illum e caelo missum, qui in tot cordibus isthoc excitarat incendium, ut tam generalis & concors, nullo discrepante, omnium concentus fieret, vbi Aquilinus in sua sede collocandus adueniret. Suscepto autem non coruino hiatu, sed columbina simplicitate, sacerdotio iam aperte vxor vertitur in sororem: in quam etiam ante transferat, sed occulte. Nec amoris casti ardor extinguitur, immo vero geminatur: tum quia pudicitia immobilis in promotio permanet, tum quia foecunditas spiritalis multiplicata, ad vtriusque coronam referenda est, sicut & huius foecunditatis causa promissa castimonia. Communis quippe vtriusque est utilitas, vti etiam facti conceptio propositi communis fuit: quae cum centuplicem protulerit fructum, ab vno patre tot filijs adoptatis, diligit soror tantae benedictionis fratrem, per quem tantae augmentationis consors efficitur, cuiusque manibus gratia sacerdotali perunctis, tam ipsa, quam tota, cuius est membrum, Ecclesia Ebroicensis benedicatur & expiatur. Videt enim factum eum sequestrum & aduocatum populi totius, atque ad Deum quandam internuncium, qui fuerat quondam ipsius vnus maritus. Videt in tam multos ramos diffusam arborem, quae succisa videbatur, quando ab eius conubio auulsus, atque ea re quasi truncus ille ceruebatur. Neque vero illa sic diligens, minus amatur: quando flamma charitatis, licet tam multas in partes diffracta esset, non tamen illic imminuta est, vbi nata & vnde propagata fuit: immo potius tanto feruet magis, quanto fit auctior.

Iam vero qui etiam ante, quam pastor esset, vigilare consueuerat, gregis cura suscepta speculator effectus, prolixius vigilabat, atque in preces incumbens, contemplationi dabat operam: ut tantum sanctitate cresceret, quantum creuerat dignitate: talemque se opere praerberet, qualis & quam nouus & perspicax ex suo nomine designabatur. Atque ut liberius posset contemplationi vacare, & pro peccatoribus, mundi huius tumultibus deditis, Dominum deprecari, non longe a muro ciuitatis, ab ecclesia vero ceterum passuum spatio distantem elegit cellam, in portae Rhotomagensis regione sitam: ibique secretum, quod propter pastoralis curae inquietudines amiserat, repetens, animarum causas & negocia tanto curabat melius, quanto plus corporum declinabat: magis proficiens in ijs, quae ad populi causas attinerent, orando, quam posset concionando. Est enim hoc peculiare electis, semper optare secretum, quem admodum reproborum est appetere turbas & tumultus. Illi enim mundum, quem non diligunt, nec videre volentes, vsque adeo Christi vultum sitiunt, ut mortalitatis vincula, quibus se sentiunt obligatos, perrumpere cupiant: & quia non possunt semper animi obtutus in superna defigere propter corporis imbecillitatem, ad seipsos non sine

Cap. 7.
Aeterno
Episcopo
Ebroicensi
succedit
Aquilinus.

Ecce ordi-
nis gradus
semper in
ecclesia ser-
uatos fuisse

Cap. 8.

A populo
peramanter
accipitur.

Vxorē mu-
tar palam
in sororem,
quod clam
ante fecer-
at.

Cap. 9.

Cellam so-
litaris in-
habitat.

Discrimen
inter bonos
& malos.

animi

animi dolore redeant, atque mundum hunc, quem propemodum euassent, si in illa claritate persistere potuissent, adspiciant inuiti. Isti verò semper videre cupiunt, quod nolunt deserere: atque ea causa si sint extra hominum frequentiam, eam inquirunt, ut semper adsint res vanæ, quibus suos oculos oblectent: qui cum intus tenebrosi & obscuro sint, nullam aliam norunt lucem præter eam, quam foris spectant. Sed Aquilinus verus Israëlita, potius anachoreta effici cupiens, quam instar vilis margaritæ iacere in sterquilinio, secretum petijt oratorium, ibique latitans, Episcopalis frequentia strepitus vitauit: eo veriùs Episcopus, quo minùs frequentatus ab hominibus, & cælestibus magis adiunctus. Ibi lectio & oratio vicissim sibi succedentes, sine intermissione continuabantur: ibi psalmorum & canticorum spiritualium resonabat melodia, sancti spiritus gratiam adducens. Ibi non abrupto ab Ecclesiæ suæ corpore, sed rerorto ad pennulas capite, columbina illa anima immolans, pro sanguine lachrymarum imbres fundebat, non sine gemitu exprimens desiderium, quo cupiebat, nè incolatus eius prolongaretur: sed breuiato exilio, aperiretur ei aditus in patriam cælestem.

Vacat orationibus, factis lectio- nibus, ac aliorum piorum operum excitis.

Cap. 10.

Lectus eius nudum pauperum.

Putas ne autem lecti illum mollitiem illic consecratam, aut aliud sibi voluisse, in quo cubaret, substernere, præter nudum pauperum? Carnales pastores, ut sese vberius pascant, ipsa sua refectioe pascendis ouibus Christi se prouidere simulant, & perinde ac si in domibus Regum sint, mollibus se vestiunt, nè alij nudi remaneant, qui melius in spiritu teherentur. Si sunt pastores, minùs preciosis, magisque religiosis vestibus operiantur. Sed aiunt laborem se ferre non posse, nisi sic reficiantur & induantur. Verùm dum necessitati consulere se fingunt, consulunt voluptati, & indulgent superfluitati: non vtique imitantes vestigia magni illius Martini Turonensis, aut Germani Antistiodorensis: qui non pro diurna, sed pro æterna mercede militantes, pauerunt gregem Christi ieiunijs, vigilijs & laboribus suis, ut eorum exemplo disceret eò redire ieiunando, vnde in primo parente exiit manducando. Nemo enim sic inuitat concionando, quantum faciendo: nec benè ieiunia suggerit, qui sub quoocunque prætextu epulis vacat. Quod fanè cauens Aquilinus, abstinendo & vigilando melius pascebat subditos, quam si abstinentiæ illis prædicans, ipse epularetur: alijsque mortificandæ carnis asperitatem commendans, ipse molliter & delicatè viveret.

Discrimen bonorum & malorum pastorum.

Cap. 11.

Signo Crucis morbos pellit.

Legitimum ergò ille Christo testimonium perhibuit, & Christus illi quoque reddidit testimonium. Sicut enim ille quos poterat, intus illuminabat, curabat, erigebat: ita Christus ei præstitit gratiam & facultatem etiam extrinsecus illuminandi, sanandi & erigendi: ad eò vt Crucis signo liberaret, quos per eam liberandos prædicabat: nec vlla corporalis infirmitas eius precibus resisteret, qui suis exemplis & doctrina spirituales ægritudines depellebat. Cur enim Christus ei argentum negaret, cui largiebatur aurum? Cui animorum curandorum gratiam contulerat, cur corporum non conferret, quorum & facilius est medicina, & iactura minor? Immo per euidencia, quæ præstabat, munera, latentia in eo charismata & cõfirmabat, & declarabat. Sed vir Domini in cunctis, quæ per eum Christus efficiebat, sui custodiam non omittens, intantum timebat, vbi meritò timor adhibendus erat, vt illic etiam plerunque trepidaret, vbi non erat timor. Eam ob rem semper Dominum precabatur, vt fenestras corporis sui aut obstrueret, aut custodiret, nè per eas noxia irreperet concupiscentia, cum qua mors solet ingredi. Malle enim se testabatur orbatum luminibus intrare in regnum Dei, quam illis integris mitti in gehennam. Eius verò precibus annuens is, qui omnes in suo nomine, hoc est, veram salutem suam petentes exaudit, exteriores capitis eius fenestras, lucis minifras, qua pietate rogatus est, clausit: sed cumulatius cordis oculos aperiens, multiplici fenore lucis externæ orbitatem compensauit. Ità enim sine oculorum adminiculo ad ecclesiam veniebat, ac si illis planè integris viam cerneret, quam calcabat. Immo etiam hoc ipso, quod lumen nocturnis horis non requirebat, sicut faceret, si videret, expeditius pergebat: & mirandum in modum se gerebat, vt nulli dubium relinqueret, quin Angelo lucis ductore vteretur. Securè itaque & misericorditer ei, vt erat rogatus, immisit oculorum cæcitatem, qui & videbat promptæ mentis eius sinceritatem, & præuidebat duplicandam illi eam, quam amissurus erat, claritatem. Ità ergò qui cæcis reddebat lumen, ipse cæcitatem patiebatur, non minùs de se exauditus nè videret, quam de alijs, vt viderent. Quid enim caligo exterior sensui peruigili & in diuinis perspici officie-

Iohan. 14. Orbatur oculorum lumine, vt perierat.

officiebat: quæ etsi mundi speciem ei subduceret, certè Christi vultum non subducebat: quin potius tanto plùs conferebat, quanto magis visibilibus rerum formas excluderebat.

Porro autè vir beatus, sedulus erat custos innocentia, amator continentia, cultor sobrietatis, cupiditatis hostis, obreccationis inimicus, persecutor improbitatis: quas ad res multùm ei cæcitas corporis conferebat: sicut ad populum paterna pietate admonendum & exhortandum, pastoralique diligentia custodiendum, nihil impedimenti afferebat. Non enim segnitus vel orabat, vel vigilabat, vel minus ad populum concionabatur: immò tanto feruentius in Christo, cælestia meditabatur & tractabat, quanto à terrenis sensibus minus ponderis percipiens, ea ex parte liberior erat, qua homo terrenus proclivius & propensius peccat: atque ibi acutius cernere cœperat, vbi pars hominis excellentior habetur, atque vbi ad superna obtutus dirigitur, vt diuina claritas conspiciatur. Itaque quanto expeditius eò tendens, de ipso luminis potabat fonte, tanto splendidiore pro concione radios ad inferiora vibrabat, eoque suauiores suis in exhortationibus promebat sermones, quòd eos potius ab ipsa veritate, quàm à veritatis testibus, putà libris, quos legere non poterat, hauriret. nec verba eius cadebant in terram: quippè quem perspicua attollebat virtus, quam in moribus omnibus curandis exhibebat.

Cap. 12.
Catalogus
virtutù eius.

Docet populum etiam lumine orbatus.

Tandem honorum operum, sanctarumque institutionum pijs exercitijs comprobatus, refocillandorum pauperum studijs eliminatus, optatæ cæcitatæ medicinali cauterio ab omni mundana vanitatis sorde purgatus, cum duos & quadraginta annos, tanquam mansiones totidem vsque ad Iordanem suæ enocacionis exegisset, vbi iam transiturus erat ad patriam semper optatam, Christo reddidit illibatam & incontaminatum spiritum, illi semper inhæsurum, illamque sine dubio vocem exultationis & benedictionis auditurum, quam meruerat seruus bonus & fidelis, qui talentum à Domino acceptum, tam multiplici auctum lucro redderet ita, vt integram Ecclesiæ vnus custodiam Domino suo consignaret, totque parocciæ suæ populos, tam verbo conceptos, quàm exemplis suis editos, quot carnis suæ filios habere non potuisset, summo pastori præsentaret. Lætatus est certè ille beatus cælestium spirituum exercitus, olim quorundam ruina mutilatus, paulatim multorum accessione instaurandus: lætatus est, inquam, eius aduentu, cuius opera non vnus, sed permulti peccatores poenitentiam agentes, cælestis patriæ ciuibus sunt adiuncti. Si enim gaudent illi super vno peccatore poenitentiam agente, multo magis illo lætantur & exultant, per quem non vnus, sed multi è numero impiorum, ad electorum cõtubernia translati sunt.

Cap. 13.

Est in Episcopatu annis 42.
Moritur.

Matth. 23.

Luc. 15.

Verumenimuerò quàm lætati sunt illi, ad quos beata illa commigravit anima: tam afflicti & mœrore affecti sunt ij, à quibus tam bonus, pius, egregiusque pastor recessit. Nollèt enim præmittere patrem filij, sed potius subditi à suo præmitti pastore: mällentque in cælis carere nouo isto patrocinio, quàm in terris assueta consolatione destitui. Porro cum omni reuerentia sacerdotum & populi frequentia celebratis exequijs, peractisque tanto funerali debitis vigilijs, sepelitur cælestis illa margarita in basilica, quam apud ciuitatis suburbium conderat: atque illic reponitur depositum, cui debetur corona iustitiæ, donè reddatur ei à iusto iudice in illo regenerationis die. Imploramus ergò pietatem tuam, confessor beatissime & præsul eximie, sancte Aquiline, vt qui de paucis acceptis multa & magna reddidisti, illamque sedem illustrasti, quam rexisti, id nobis diuinitus obtinere digneris, vt quod profitemur ordine & instituto, id opere exequamur, atque in nonitate vitæ ambulantes, & sicut aquilæ pennas vitiorum in virtutum mutantibus, quemad-

Cap. 14.

Mors eius dolens subditis.

2. Tim. 4.

Precatio ad S. Aquilinũ.

modum habitum mutauimus, illi placere valeamus, qui viuut & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

VITA